

СУТНІСТЬ ТА ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ ЗАКОННОСТІ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

THE ESSENCE AND APPROACHES TO THE CONCEPT OF LEGALITY IN THE ACTIVITIES OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES IN UKRAINE

Ібрагімзаде Ельшад Рафіг огли, аспірант кафедри парламентаризму

*Навчально-науковий інститут публічного адміністрування та державної служби
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

У статті автор розглядає проблематику додержання законності та виконання правових норм у діяльності органів місцевого самоврядування. Дотримання законності є важливим елементом правової держави і гарантує захист прав та інтересів громадян. У даній роботі досліджуються питання, пов'язані з додержанням законності у діяльності органів місцевого самоврядування в Україні. Аналізується роль органів місцевого самоврядування в управлінні територіями та їх відповідальність перед громадянами. Розглядаються принципи, процедури та обмеження, які повинні бути дотримані під час ухвалення рішень та виконання повноважень органами місцевого самоврядування. Також розглядається необхідність створення відповідних стратегічних та концептуальних документів, які б сприяли удосконаленню діяльності органів місцевого самоврядування та забезпечували стабільність їх функціонування.

Автором приходить до висновку, що законність в діяльності органів місцевого самоврядування є явищем, урегульованим правом, виконаним коло завдань, спрямованих на досягнення мети законності діяльності ОМС; має адміністративно-правовий зміст, адже законність діяльності ОМС – це об'єкт адміністративно-правового регулювання; передбачає дію адміністративно-правового механізму її забезпечення, результатом чого є підтримання правопорядку в діяльності ОМС; характеризується особливою соціально-правовою значимістю.

Крім того, автором встановлено, що теоретичне осмислення законності в діяльності ОМС дозволяє не лише окреслити перспективи розвитку наукової думки про відповідне соціально-правове явище, а також про адміністративно-правові засоби його забезпечення, але й також оцінити неприпустимість подальшого ігнорування законодавцем питання врегулювання забезпечення законності в діяльності зазначених суб'єктів владних повноважень, що є актуалізованою потребою забезпечення неухильного дотримання вимог законності в умовах воєнної агресії та післявоєнної відбудови держави, вимог євроінтеграційних процесів.

Ключові слова: адміністративне право, органи державної влади, воєнні адміністрації, європейська інтеграція, органи місцевого самоврядування, забезпечення законності, правове регулювання.

In this article, the author examines the issues of observance of the rule of law and implementation of legal norms in the activities of local self-government bodies. The rule of law is an important element of the rule of law and guarantees the protection of the rights and interests of citizens. This paper examines issues related to the observance of the rule of law in the activities of local self-government bodies in Ukraine. It analyzes the role of local governments in managing territories and their responsibility to citizens. The principles, procedures and restrictions that must be observed in the decision-making process and the exercise of powers by local self-government bodies are considered. The author also considers the need to create appropriate strategic and conceptual documents that would contribute to the improvement of local self-government activities and ensure the stability of their functioning.

The author comes to the conclusion that legality in the activities of local self-government bodies is a phenomenon regulated by law, which performs a range of tasks aimed at achieving the goal of legality of local self-government activities; has an administrative and legal content, since legality of local self-government activities is an object of administrative and legal regulation; provides for the operation of an administrative and legal mechanism for its ensuring, which results in maintaining law and order in the activities of local self-government bodies; and is characterized by a special socio-legal significance.

In addition, the author establishes that the theoretical understanding of legality in the activities of local self-government bodies allows not only to outline the prospects for the development of scientific thought on the relevant social and legal phenomenon, and also on the administrative and legal means of its ensuring, but also to assess the inadmissibility of further neglect by the legislator of the issue of regulation of legality in the activities of these subjects of power, which is an urgent need to ensure strict compliance with the requirements of legality in the context of military aggression and post-war.

Key words: administrative law, public authorities, military administrations, European integration, local self-government bodies, ensuring the rule of law, legal regulation.

Актуальність. Органи місцевого самоврядування відіграють важливу роль у прийнятті рішень та здійсненні управлінських функцій на місцевому рівні. Їх діяльність має бути заснована на законності, відповідати принципам демократії та забезпечувати захист прав та інтересів громадян. Дотримання законності у діяльності органів місцевого самоврядування є основою правової держави, гарантією реалізації конституційних прав та свобод громадян, а також ефективного та відповідального управління територіями. Це передбачає додержання встановлених законом процедур, принципів та обмежень у процесі ухвалення рішень, виконання повноважень та використання публічних ресурсів. Органи місцевого самоврядування повинні дотримуватись принципу законності, що означає, що їх дії повинні бути засновані на чіткій нормативній базі, відповідати вимогам законодавства, бути прозорими та доступними для громадян. Забезпечення законності також передбачає контроль за діями органів місцевого самоврядування, включаючи можливість скарг та судового контролю.

Досить значним слід відмітити, що в умовах повномасштабного вторгнення органи місцевого самоврядування відіграють важливу роль, оскільки надавали своїм громадам необхідні послуги, такі як їжа, вода, притулок і медичне обслуговування. Вони також здійснюють підтриманням необхідної інфраструктури, такої як дороги, мости та школи. Крім того, вони забезпечують сприяння соціальної згуртованості та стійкості своїх громад.

Здійснюючи ці кроки, органи місцевого самоврядування допомагають громадянам України витримати бурю конфлікту та стати сильнішими з іншого боку.

Основними викликами, з якими зіткнулися органи місцевого самоврядування в Україні у воєнний період є:

- масове руйнування інфраструктури, що ускладнює органам місцевого самоврядування надання основних послуг.
- переміщення мільйонів людей, що ускладнило органам місцевого самоврядування надання послуг своїм громадам.
- різке скорочення державних надходжень, що ускладнило фінансування діяльності органів місцевого самоврядування.

– створена атмосфера страху та залякування, що ускладнює ефективну роботу органів місцевого самоврядування.

Незважаючи на ці виклики, органи місцевого самоврядування в Україні продемонстрували велику стійкість і рішучість. Вони невпинно працювали, щоб надавати необхідні послуги своїм громадам і відбудовувати свою країну. Завдяки їхнім зусиллям Україна повільно, але впевнено починає оговтуватися від війни. У післявоєнний період органи місцевого самоврядування в Україні й надалі відіграватимуть важливу роль у відбудові країни. Їм потрібно буде тісно співпрацювати з центральним урядом і міжнародними організаціями для відновлення інфраструктури, надання основних послуг і сприяння соціальній згуртованості. Працюючи разом, вони можуть допомогти забезпечити вихід України з війни сильнішою, ніж будь-коли.

З метою забезпечення законності у діяльності органів місцевого самоврядування в Україні важливо належним чином регулювати їх повноваження, встановлювати прозорі процедури ухвалення рішень та забезпечувати механізми контролю.

Виклад основного матеріалу. Доктрина невід’ємного права на місцеве самоврядування, що була сформульована в сучасному вигляді у США [1, с. 190], в Україні у такій формі почала поступово впроваджуватись лише з початком відновлення незалежності (в 1991 р.), наслідком чого стало те, що відповідна цивілізаційна ідея в 1996 р. вже була закріплена на конституційному рівні, а саме в ч. 2 ст. 5 і ст. 7 Основного ЗУ [2], а в 1997 р. та 2001 р. – деталізована в нормах законів України «Про місцеве самоврядування в Україні» [3] (далі – ЗУ 1997 р. № 280), «Про службу в органах місцевого самоврядування», прийнятий 02.05.2023 та переданий на підпис Президенту України. При цьому в дійсності вказана доктрина може бути належним чином об’єктивована лише в тому разі, коли вона втілюватиметься: 1) в державі, що є правовою та демократичною, а відтак – здійснює заходи щодо комплексної децентралізації публічної влади (не допускає необґрунтованої централізації публічної влади); 2) в системі місцевого самоврядування, в якому органи та посадові особи місцевого самоврядування будуть відповідальним чином виконувати свої повноваження, не зашкоджуючи правам, законним інтересам людини та територіальній громаді, виконуючи таким чином вимоги законності, що є феноменом, який в сучасних державах пронизується ідеями людиноцентризму, панування права та справедливості.

Важливість безумовного дотримання вимог законності в діяльності ОМС, як основи для належної об’єктивації доктрини невід’ємного права на місцеве самоврядування, підкреслена конституцією в ч. 2 ст. 19 Основного ЗУ та законодавцем у п. 2 ч. 1 ст. 4 ЗУ 1997 р. № 280. Також значимість дотримання комплексу вимог законності в діяльності цих органів публічної влади та їх посадових осіб наголошується й українськими науковцями. Поряд із тим зазначимо, що наявність значного обсягу наукових напрацювань українських і зарубіжних вчених-юристів, фахівців у галузі державного управління, спрямованих на окреслення сутності законності в діяльності ОМС, на сьогоднішній день не може вважатись достатнім концептуальним підґрунтям для триваючої реформи децентралізації публічної влади в Україні, суттєвою частиною якої є створення дієвого адміністративно-правового режиму забезпечення законності цих органів публічної влади. Вказане обумовлено щонайменше наступним: 1) починаючи з 2015 р. наука адміністративного права України почала активно розвиватись у межах європейської концепції публічного адміністрування (*the concept of public administration*), пронизаною ідеєю людиноцентризму, що обумовлює потребу концептуального перегляду усталених підходів до розуміння інститутів адміністративного

права, заснованих на концепції державного управління (*the concept of government controlled*), котра становить безпосередню загрозу для належної об’єктивації доктрини невід’ємного права на місцеве самоврядування (відповідні зміни обумовлені насамперед тим, що в Україні також відбувається переосмислення засад юридичної науки, що закономірно; 2) протягом 2015–2022 рр. до адміністративного законодавства України було внесено низку змін, а в ВР України – зареєстровано множину проєктів законів України, зокрема й в частині, що стосується забезпечення законності в діяльності ОМС; 3) окремо доцільно виділити період військової агресії з 24.02.2022 р., коли особливу увагу законотворцем було приділено урегулюванню відносин військовим адміністраціям та ОМС. Досить важливим слід відмітити ЗУ Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану [4] та Проєкт Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у період дії воєнного стану [5], в яких законотворець урегулює зв’язок між органами місцевого самоврядування та військовими адміністраціями. Дані дії з боку держави є нагальними та актуальними, оскільки органи місцевого самоврядування несуть відповідальність за надання основних послуг своїм громадам, таких як освіта, охорона здоров’я та соціальний захист. Військові адміністрації несуть відповідальність за забезпечення безпеки відповідних територій. У мирний час два типи органів зазвичай тісно співпрацюють, щоб забезпечити безперебійне функціонування своїх громад. Наприклад, органи місцевого самоврядування можуть надавати матеріально-технічну підтримку військовим силам, а військові адміністрації можуть допомагати координувати надання основних послуг.

Проте у воєнний час відносини між органами місцевого самоврядування та військовими адміністраціями можуть загостритися. Це пов’язано з тим, що військовим адміністраціям, можливо, доведеться взяти на себе частину обов’язків органів місцевого самоврядування для забезпечення безпеки їхніх територій. Наприклад, військовим адміністраціям, можливо, доведеться взяти на себе надання послуг у сфері освіти та охорони здоров’я, або вони можуть запровадити комендантську годину та інші обмеження на пересування людей.

Зв’язок між органами місцевого самоврядування та військовою адміністрацією в Україні, ймовірно, продовжуватиме розвиватися в ході війни. Важливо зазначити, що єдиної моделі для цих відносин не існує, і конкретні домовленості відрізнятимуться залежно від конкретних обставин кожної спільноти.

З огляду на це, наукові напрацювання вчених, присвячені встановленню сутності законності, як різнопланової категорії [6, с. 80], та законності в діяльності ОМС, можуть становити теоретичний фундамент для формування актуальної наукової думки щодо сутності законності в діяльності ОМС та адміністративно-правових засобів її забезпечення, що враховуватиме концепцію публічного адміністрування, доктрини невід’ємного права на місцеве самоврядування, а також поточні зміни законодавства України про місцеве самоврядування та відповідні законопроєкти.

Досягаючи поставленої мети зазначимо, що в науковій літературі наразі наявне спільне бачення сутності ОМС [7], котре починає характеризуватись несуттєвими відмінностями лише в процесі конкретизації рис цих органів публічної влади (тобто, окреслених в рамках формального інтерпретаційного підходу) у контексті: 1) певних соціально-правових явищ; 2) конкретних властивостей правового статусу ОМС, їх соціально-правової ролі в житті ТГ, суспільства і держави. При цьому можна виокремити

відповідні *формальний* [8, с. 103] та *феноменологічний* [9, с. 56] інтерпретаційні підходи, осмислюючи які, можемо дійти висновку, що за допомогою них вчені розкривають два рівні осмислення ОМС. Однак, і формальний, і феноменологічний підходи в повній мірі пронизані базовими ідеями доктрини невід'ємного права на місцеве самоврядування: 1) безспірна автономія ТГ в контексті реалізації нею права на місцеве самоврядування (*недопустимість централізації публічної влади*); 2) унеможливлення узурпації влади ОМС (їх посадових осіб), в порушення засад законності, публічного інтересу ТГ (*недопустимість підміни безпосереднього джерела влади відповідальними перед ним суб'єктами*).

Розкриваючи сутність законності в діяльності ОМС необхідно уточнити зміст цієї діяльності. З приводу діяльності цих органів публічної влади, приймаючи до уваги комплексний аналіз змісту частин 1 і 2 ст. 4 Європейської хартії місцевого самоврядування 1985 р. [10], наукові підходи до розуміння обсягу та сутності властивостей ОМС, властивостей місцевого самоврядування й особливих рис публічної владної діяльності, зазначимо, що діяльність ОМС можна розуміти в якості: 1) багатофункціональної підсистеми системи публічного адміністрування в державі; 2) особливого виду суспільних відносин; 3) процесу прийняття представницьких рішень місцевого самоврядування та здійснення на їх виконання (і виконання законодавства) правових дій; 4) форми публічно-владного впливу на сфері суспільних відносин, обмежені рамками автономії ОМС, яка поширена не лише на органи, але й на посадових осіб місцевого самоврядування. Отже, *діяльність ОМС* – це багатогранне соціально-правове явище, котре в практичній дійсності об'єктивується в сукупності правовідносин, які виникають, тривають та припиняються в рамках регламентованого законодавством, цілеспрямованого публічно-владного впливу ОМС на певну сферу суспільних відносин, результатом чого є вирішення питань місцевого значення (*дали* – ПМЗ).

Особливі риси ОМС і сутність діяльності цих органів публічної влади показово підтверджують очевидну важливість забезпечення законності такої діяльності, а відтак – належне концептуальне та практичне розуміння сутності законності діяльності ОМС, меж законності цієї діяльності. Надзвичайно актуальним це питання постає також крізь призму безпекових ризиків, що пов'язані із діяльністю ОМС в умовах Російсько-Української війни. У зв'язку із цим, слід констатувати, що згідно вимог ст. 4 ЗУ 1997 р. № 280 одним із принципів місцевого самоврядування є законність, хоча в подальших нормах зміст і вимоги цієї засадничої ідеї відносно ОМС законодавцем у відповідному акті не розкриваються (при цьому відповідна проблема частково вирішується у ст. 6 відтермінованого щодо набуття чинності ЗУ «Про адміністративну процедуру», який було повторно прийнято (з пропозиціями Президента України) від 17.02.2022 р. [11]). Відсутнє єдине розуміння сутності цього поняття також і серед науковців. Не викликає сумнівів, що невизначеність категорії законності у законодавстві (саме в контексті діяльності ОМС) та науці ускладнює вирішення нагальних завдань її гарантування й забезпечення законності в умовах дії правового режиму воєнного стану, а також проведення реформи децентралізації влади в Україні та може негативно позначитися на виконанні покладених на місцеве самоврядування завдань і функцій. Вирішуючи цю проблему з'ясуємо основні інтерпретаційні підходи українських вчених до розуміння поняття «законність», на основі чого окреслимо визначення поняття «законність в діяльності ОМС».

Критично аналізуючи наявну наукову літературу, присвячену розкриттю концептуальної сутності та проблематики законності, можемо помітити досить широке різноманіття підходів до визначення сутності законності:

позитивістський, природно-правовий, антрополого-правовий підходи, розуміння в контексті феноменологічної і комунікативної теорії права тощо. При цьому найбільш повно законність українськими вченими тлумачиться переважно у формальному [12, с. 302] та феноменологічному [13, с. 215] контекстах, узагальнюючи які законність можна розкрити у таких аспектах:

1. *Законність – це загальноправовий принцип (засаднича ідея) безумовного дотримання та виконання законів, правових актів і судових рішень усіма органами держави, посадовими особами та громадянами.* На сьогоднішній день в Україні як матеріальне, так і процесуально законодавство використовує термін законності переважно в сенсі принципу з чим погоджуються юристи-адміністративісти та фахівці у сфері державного управління. Між тим, в дійсності законність і принцип законності не тотожні, адже законність в загальноправовому сенсі є феноменом, який вимагає дотримуватись норм законодавства (при цьому слід мати на увазі, що ідея верховенства права також заперечує сваволлю). У той же час принцип законності вимагає дотримуватись лише правових законів, а не законів (підзаконних актів) загалом (тобто, лише законів, адекватних праву), й ігнорувати норми законодавства, що зневажають необхідність балансу публічних і приватних інтересів крізь призму людиноцентризму. Враховуючи той факт, що Україна – це правова та демократична держава, доходимо висновку, що законність по відношенню до ОМС може розглядатися і як принцип – вимога дотримуватись законів та інших правових актів під час виконання обов'язків, а також як режим діяльності, що передбачає правомірну поведінку в системі правовідносин органів і посадових осіб ОМС з громадянами та організаціями. Окреслене розуміння поняття законності й принципу законності підтримано також практикою Європейського суду з прав людини (*дали* – ЄСПЛ), головним чином в контексті осмислення Судом балансу публічних і приватних інтересів крізь призму ідеї людиноцентризму. Відповідний висновок ґрунтується на критичному аналізі параграфів 56–58 рішення ЄСПЛ у справі «Шчокін проти України» (*Shchokin v. Ukraine*) (заяви № 23759/03 та № 37943/06) від 14.10.2010 р. [14], а також параграфів 39–43 рішення ЄСПЛ у справі «Серков проти України» (*Serkov v. Ukraine*) (заява № 39766/05) від 7.07.2011 р. [15].

Враховуючи адміністративно-правовий контекст розглядуваного питання, а також останні зміни законодавства, зазначимо, що в 2021 р. законодавцем окреслено новітній підхід інтерпретації сутності законності, що розширює усталене розуміння цього явища (головним чином в контексті здійснення адміністративного провадження). Так в частинах 1–3 ст. 6 Закону України «Про адміністративну процедуру» (на сьогодні відтермінований у часі набрання законної сили) вказується, що адміністративний орган (тобто, ОМС, його посадові особи) здійснює адміністративне провадження виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, визначених нормами законодавства (Конституцією України, іншими законами України, діючими на території держави міжнародних договорів), а також у разі наявності належних умов для здійснення дискреційних повноважень адміністративного органу. При цьому слід відзначити, що в сукупності таких умов (вони перелічені у пунктах 1–4 ч. 3 ст. 6 Закону) міститься вказівка на обов'язковість правомірності вибору суб'єктом здійснення дискреційного повноваження (тобто, узгодженість із мірилом права), а також відповідності принципам адміністративної процедури (у п. 1 ч. 1 ст. 4 Закону серед цих засадничих ідей законодавець називає «верховенство права, у тому числі законності та юридичної визначеності»). За таких обставин законність, як принцип, в адміністративно-правовій площині осмислення такої засади може розглядатися у двох контекстах: 1) *традиційний контекст* – дотримання вимог законодавства, яке

є адекватним вимогам засад права; 2) *розширений контекст* – об'єктивація адміністративно-правового статусу адміністративного органу у відповідності до вимог законодавства, узгодженого із засадами права, а також за наявності комплексу умов здійснення адміністративним органом дискреційного повноваження.

2. *Законність, як метод здійснення управлінської діяльності суб'єктами публічної влади.* Як метод законність в діяльності ОМС постає у вигляді вимоги до підпорядкування (для об'єктивації мети та виконання завдань місцевого самоврядування) вимогам ч. 2 ст. 19 Конституції України усіх дій (бездіяльності), процесів прийняття рішень ОМС, спрямованих на впорядкування: 1) суспільних відносин організаційного характеру та позаорганізаційного характеру; 2) процесів установчого, забезпечувального (кадровими, інформаційними, матеріальними, фінансовими та іншими ресурсами) характеру тощо.

3. *Законність, як адміністративно-правовий режим прозорості та впорядкованості діяльності суб'єктів публічної влади та невідомості діяльності суб'єктів адміністративного права.* Зазначимо, що в контексті «режиму» законність осмислюють провідні українські правники [16, с. 490], з огляду на що можемо дійти думки, що відповідний феномен може розкриватись у контексті сучасних поглядів на концептуальну сутність адміністративно-правового режиму. Таким чином, законність цілком органічно може розглядатися в якості особливого, урегульованого адміністративним законодавством режиму суспільних відносин, за якого продукуються управлінські рішення, вчиняються управлінські діяння, дотримуються публічні інтереси, права та інтереси фізичних і юридичних осіб.

Зважаючи на багатогранну сутність законності, сучасну доктрину невідомості права на місцеве самоврядування, діяльності ОМС, доходимо думки, що під поняттям «законність в діяльності ОМС» слід розуміти адміністративно-правовий режим, крізь призму якого: 1) ОМС (його посадова особа) зобов'язана вчиняти управлінські дії (бездіяльність) або приймати рішення, ґрунтуючись на принципах права та вимозі ч. 2 ст. 19 Конституції України; 2) суб'єкт забезпечення законності в місцевому самоврядуванні зобов'язаний застосувати адміністративно-правові засоби забезпечення законності в діяльності ОМС; 3) факт порушення вимог законності тлумачиться в якості підстави для: а) визнання дій (бездіяльності), рішень ОМС (їх посадових осіб) протиправними; б) притягнення суб'єкта, котрий порушив вимоги законності, до юридичної відповідальності.

Враховуючи сутність місцевої влади, що окреслена в ст. 3 Європейської хартії місцевого самоврядування, зазначимо, що реалізація місцевого самоврядування можлива через діяльність ОМС, що обмежується: 1) компетенцією ОМС, як автономної форми публічної влади (в цьому сенсі слід зазначити, що компетенцію вчені розуміють як комплекс сфер нормативно визначених і закріплених у чинному законодавстві завдань та повноважень, у межах яких функціонують ТГ, їх виконавчі органи та посадові особи, районні й обласні ради [17, с. 81]); 2) предметом відання місцевого самоврядування, який згідно правової позиції КС України, викладеної ним в абз. 2 п. 4 мотиву-

вальної частини Рішення від 26.03.2002 р. № 6-рп/2002, є не будь-які питання суспільного життя, а лише ПМЗ, перелік яких закріплено в Основному ЗУ та ЗУ 1997 р. № 280 [18].

Отже, діяльність ОМС (посадової особи цього органу) відповідатиме засаді законності, якщо вона здійснюватиметься в межах компетенції, предмета відання цього суб'єкта владних повноважень, а також в установленому порядку та формі. Це в повній мірі відповідає вимозі, встановленій конституцієдавцем у ч. 2 ст. 19 Основного ЗУ, згідно якої ОМС, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

5. *Законність в діяльності ОМС передбачає існування адміністративно-правового механізму її забезпечення.* Таким правовим механізмом є комплекс передбачених законодавством засобів, які уможливають реальне здійснення процедур послідовного та ефективного планування, організації та здійснення відповідних адміністративно-правових заходів.

6. *Законність в діяльності ОМС в процесі своєї об'єктивації трансформується в правопорядок як в цьому суб'єкті владних повноважень, так і в сферах, на який поширений владний вплив ОМС.*

7. *Законність в діяльності характеризується особливою соціально-правовою значимістю, що обумовлена соціально-правовим значенням:* 1) права і законності загалом; 2) діяльності ОМС, що обумовлено тим фактом, що на місцевому рівні реалізується більшість основних прав і законних інтересів громадян (тобто, ТГ) й з ОМС громадяни найчастіше вступають в різні відносини.

Висновок. Підводячи підсумок викладеному зазначимо, що, по-перше, законність в діяльності ОМС постає в якості особливого адміністративно-правового режиму та в теоретичному осмисленні характеризується такими рисами: 1) є явищем, урегульованим правом, виконуючим коло завдань, спрямованих на досягнення мети законності діяльності ОМС (в цьому контексті вона узгоджена із вимогами законності та із правовим статусом ОМС); 2) має адміністративно-правовий зміст, адже законність діяльності ОМС – це об'єкт адміністративно-правового регулювання; 3) передбачає дію адміністративно-правового механізму її забезпечення, результатом чого є підтримання правопорядку в діяльності ОМС; 4) характеризується особливою соціально-правовою значимістю. По-друге, теоретичне осмислення законності в діяльності ОМС дозволяє не лише окреслити перспективи розвитку наукової думки про відповідне соціально-правове явище, а також про адміністративно-правові засоби його забезпечення, але й також оцінити неприпустимість подальшого ігнорування законодавцем питання врегулювання забезпечення законності в діяльності зазначених суб'єктів владних повноважень, що є актуалізованою потребою забезпечення неухильного дотримання вимог законності в умовах воєнної агресії та післявоєнної відбудови держави, вимог євроінтеграційних процесів. У зв'язку із цим, вбачається потреба в розробці та подальшому прийнятті проекту ЗУ «Про внесення змін до законів України щодо забезпечення законності під час здійснення місцевого самоврядування».

ЛІТЕРАТУРА

1. McBain H. L. The Doctrine of an Inherent Right of Local Self-Government. Columbia Law Review. 1916. Vol. 16, Iss. 3. P. 190–216. doi:10.2307/1110684.
2. Конституція України : ЗУ від 28.06.1996 № 254к/96-ВР (у ред. від 01.01.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>
3. Про місцеве самоврядування в Україні : ЗУ від 21.05.1997 № 280/97-ВР (у ред. від 29.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану: Закон України від 12 травня 2022 року № 2259-ІХ URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>
5. Проект Закону про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення повноважень органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб у період дії воєнного стану URL: <https://www.kmu.gov.ua/bills/proekt-zakonu-pro-vnesennya-zmin-do-deyakikh-zakoniv-ukraini-shchodo-vdoskonalennya-povnovazhen-organiv-mistsevoogo-samovryaduvannya-ta-ikh-posadovikh-osib-u-period-dii-voennogo-stanu>

6. Ібрагімзаде Е. Р. Поняття законності у діяльності органів місцевого самоврядування. Юридична осінь 2019 року : зб. тез доп. та наук. повідомл. учасників міжнар. наук.-практ. конф. молодих учених (м. Харків, 29 листоп. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана. Харків : НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2019. С. 79–82.
7. Журавель Я. В. Адміністративно-правовий статус органів місцевого самоврядування : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2007. 227 с.
8. Бобловський О. Ю. Розвиток місцевого самоврядування в Україні. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2016. Вип. 174. С. 101–108.
9. Заросило Н. В. Визначення понять органи місцевої влади, органи місцевого самоврядування та громадські об'єднання, їх взаємодії та їх адміністративних повноважень. *Наука і правоохорона*. 2015. № 2. С. 55–58.
10. Європейська хартія місцевого самоврядування : Хартія РЄ від 15.10.1985. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_036
11. Про адміністративну процедуру : ЗУ від 17.02.2022 (відтермінований). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1050679>
12. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. та гол. ред. В. Бусел. Київ : Перун, 2001. 1440 с.
13. Юридична енциклопедія : в 6 т. / голова редкол. Ю. С. Шемшученко. Київ : Укр. енциклопедія, 1999. Т. 2. 744 с.
14. Рішення ЄСПЛ у справі «Щокін проти України» (заяви № 23759/03 та № 37943/06) від 14.10.2010 [Офіційний переклад]. *Офіційний вісник України*. 2013. № 6. Ст. 236.
15. ECHR, Case of Serkov v. Ukraine (Application № 39766/05), 07.07.2011. URL: <http://hudoc.echr.coe.int/app/conversion/pdf/?library=ECHR&id=001-105536&filename=001-105536.pdf&TID=ihgdqbxnfi>
16. Скаун О. Ф. Теорія держави і права (Енциклопедичний курс) : підручник. Харків : Еспада, 2006. 776 с.
17. Павленко С. В. Засоби забезпечення законності та правопорядку в діяльності органів місцевого самоврядування: дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04. Харків, 2009. 205 с.
18. Рішення у справі за конституційним поданням Вищого адміністративного суду України щодо офіційного тлумачення положень частини першої статті 143 Конституції України, пунктів «а», «б», «в», «г» статті 12 Земельного кодексу України, пункту 1 частини першої статті 17 Кодексу адміністративного судочинства України : Рішення КС України від 01.04.2010 № 10-рп/2010. *Офіційний вісник України*. 2010. № 27. Ст. 1069.